

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

Kommunstyrelsen

Svar på samråd från Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt

Ärendet

Danderyds kommun har beretts möjlighet att ge synpunkter på Vattenmyndighetens samråd om viktiga *vattenfrågor i Norra Östersjöns vattendistrikt inför arbetet med förvaltningsplan 2027–2033*. Samrådet pågår fram till den 30 april 2025.

I samrådsdokumentet beskriver Vattenmyndigheten hur tidplanen för arbetet med vattenförvaltning ser ut de närmaste åren och hur de som berörs kan delta. Frågor redovisas som identifierats som viktiga för att förvaltningen av sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten ska fungera på ett bra sätt, och vilka förbättringar som behövs.

Syftet med samrådet är att få in synpunkter på om vattenmyndigheten har fångat upp de viktigaste frågorna samt att få in förslag till förbättringar, kompletteringar eller omprioriteringar. Inkomna synpunkter beaktas inför kommande förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer, vilka Vattenmyndigheterna planerar att gå ut på samråd om under 2026.

Förvaltningens bedömning är att samrådsförslaget ger en rättvisande översiktlig bild över påverkan på och hur vattenkvaliteten ser ut i nuläget, samt belyser de viktigaste frågorna för förvaltningen av vatten väl.

Samhällsutvecklingsförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen antar yttrande daterat 2025-03-03 som svar på samrådet.

Bakgrund

Vattenmyndigheterna ska enligt vattenförvaltningsförordningen genomföra flera samråd innan förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer beslutas. Detta för att ge alla som berörs av arbetet möjlighet att lämna sina synpunkter och bidra med information.

I samrådet om arbetsprogram och översikt över väsentliga frågor beskriver vattenmyndigheten hur tidplanen för förvaltningscykeln ser ut, vilka arbetsmoment som genomförs och hur man kan delta.

Det främsta syftet med samrådet är att få in synpunkter på om Vattenmyndigheterna har identifierat de viktigaste utmaningarna för vattenarbetet, både i vattendistriktet och på nationell nivå.

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

Arbetet med vattenförvaltning bedrivs i 6-åriga förvaltningscykler där varje cykel avslutas med beslut om förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer samt åtgärdsprogram med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Under förvaltningscykeln hålls samråd där alla berörda och intresserade har möjlighet att lämna synpunkter.

I samrådsdokumentet beskriver Vattenmyndigheten hur tidplanen för arbetet med vattenförvaltning ser ut de närmaste åren och hur de som berörs kan delta. Frågor redovisas som identifierats som viktiga för att förvaltningen av sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten ska fungera på ett bra sätt, och vilka förbättringar som behövs.

Av missivet framförs frågor som Vattenmyndigheten särskilt önskar svar på:

- **Tillståndet i distriktet.** Ger beskrivningen en rättvisande bild av tillståndet i distriktet?
- **Viktiga vattenfrågor.** Har vattenmyndigheten på en övergripande nivå fångat upp de viktigaste frågorna för förvaltningen av våra vatten?
- **Viktiga vattenfrågor.** För varje *delavsnitt* fundera över: Är beskrivningen rättvisande? Saknas någon fråga? Finns förslag på lösningar för de utmaningar som beskrivs?
- **Arbetsprogram med tidplan.** Saknas någon viktig information för att veta hur arbetet med vattenförvaltning påverkar den enskilde, samt hur och när deltagande kan ske?
- **Övergripande:** Har ni några särskilda medskick till vattenmyndigheterna inför arbetet med att ta fram kommande förvaltningsplan och åtgärdsprogram?

Samhällsutvecklingsförvaltningens utredning

Vattenmyndigheten ger i samrådsdokumentet en översiktlig bild över påverkan på och hur vattenkvaliteten ser ut i nuläget. Vattenmyndigheterna belyser de viktigaste frågorna för förvaltningen av vatten väl.

Av kapitel, 2 *Tillståndet i distriktet*, framgår att det kan finnas betydande skillnader på förhållanden inom Norra Östersjöns vattendistrikt. Det kan därför vara av intresse att utveckla mer i detalj på lokal geografisk nivå gällande miljöpåverkan och tillståndet på yt- och grundvatten.

Fokuset som läggs på PFAS i samrådsförslaget ses som positiv. Reningsverkens potentiella funktion för att rena PFAS saknas dock då reningsverk endast anges vara en utsläppskälla. Då ett stort fokus läggs på att redogöra problematiken för PFAS kan det även vara befogat att lyfta producentansvaret i denna fråga samt behovet av utökade resurser till förorenade områden med uppmätta PFAS-halter.

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

I kapitel 2 sammanfattas de mest prioriterade miljöproblemen sett till distriktet som helhet och kan med fördel kompletteras med några viktiga aspekter. I avsnitt 2.4 *Torka och vattenbrist* belyses endast torka och vattenbrist. Här skulle även skyfall och översvämningar kunna ingå som ett problem att titta på.

Orsaker till miljöproblem nämns kortfattat. Dock saknas några exempel som kan ge betydande lokala miljöproblem i Stockholmregionen. Här kan nämnas golfbanor som både påverkar med näring samt växtbekämpningsmedel. Även den tyngre sjöfartens påverkan på stranderosion och negativ påverkan på viktiga miljöer för fisk- och fågelliv.

Avsnittet 3.1 *Ständig förbättring av underlag och metoder* fokuserar på bristerna på datainsamling från olika parter. Det föreslås bland annat förbättrad samordning av inrapportering av data till datavärddar från olika parter. Dock saknas tydlig diskussion om att på nationell nivå utöka resurser för att stärka underlag och genomförande av miljöövervakningen på ett standardiserat sätt. Ansvarsfrågan som lyfts i avsnittet är intressant. En mer konkret problematisering av vilka förtydliganden inom ansvarsfördelning som behövs samt vilka åtgärder som efterfrågas vore önskvärt.

Vad avser efterfrågan av provtagning från "bevakningslistor" anges i samrådsförslaget PFAS som ett alarmerade exempel med en effektiv pedagogisk effekt. Det väcker frågan huruvida det finns särskilda ämnen som myndigheterna anser vara ett särskilt hot i Sverige eller om denna åtgärd föreslås som en allmän försiktighetsåtgärd.

I avsnitt 3.2 *Utveckling av arbetet med miljö kvalitetsnormer och kraftigt modifierade vatten* beskrivs att vattendirektivet kom till för att säkra en långsiktigt hållbar förvaltning av våra vattenresurser bland annat genom att sätta kvalitetskrav för varje vattenförekomst. Detta sätts i form av miljö kvalitetsnormer som är juridiska verktyg som används i olika typer av myndighetsutövning: prövning, tillsyn, planering. Huvudregeln är att vattenförekomsterna ska ha god status och att tillståndet inte ska försämrats. Tidsfrister och mindre stränga krav har tillåtits när vissa förutsättningar är uppfyllda.

Av samrådsdokumentet framgår att från och med 2027 är det bara tillåtet att tillämpa tidsfrister där det är motiverat på grund av att det tar tid för naturen att återhämta sig. Vattenmyndigheten informerar om en utmaning i form av ett dilemma kring hur normsättningen 2027 ska hantera de vattenförekomster som inte uppnår god status till 2027 men inte heller uppfyller kriterierna för något undantag. Det vill säga situationen som uppstår när det finns rimliga, möjliga åtgärder att vidta men åtgärdsgenomförandet dröjer. Vattenmyndigheterna skriver att de behöver

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

fortsätta diskutera denna fråga med bland annat Havs- och vattenmyndigheten.

Förvaltningen anser att hantering av detta ”dilemma” behöver lösas eftersom kommuner behöver tydlighet då resurssättning görs för bland annat tillsyn och genomförande av åtgärder för att efterleva de kravnivåer myndigheterna sätter.

I avsnittet *3.3 Mycket behöver göras för att förbättra våra vatten* lyfts samverkan som en central del för ett bra åtgärdsarbete. Exempel lyfts med Life IP Rich Waters som ett lyckat samordnings, vägledningsprojekt som gett ringar på vattnet. Dock är detta exempel projektfinansierat under en begränsad tid av EU-bidrag. Utmaningarna inom vattenområdet berör långa tidsrymder, därför kan det vara lämpligt med långsiktigt arbete som inte är beroende av projektfinansiering som finns under begränsad tid och kan uppfattas ryckig.

Förvaltningen förordar att ytterligare intensifiera och stärka samarbetet mellan kommuner, verksamhetsutövare och länsstyrelser för att undvika överlappande eller ineffektiv övervakning. Ett uppslag är att utveckla regionala samordningsmöten där kommuner och länsstyrelser kan koordinera planering av miljöövervakning och dela resultat i större utsträckning.

I avsnittet *Viktigt med information och förankring* nämns bland annat träffar mellan Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt och distriktets länsstyrelser med syftet att stötta och vägleda i genomförandet av åtgärdsprogrammet för kommuner.

Förvaltningen förordar att kommuner var med vid dessa och motsvarande dialoger, då genomförandet av ett flertal vattenrelaterade åtgärder avses att genomföras av kommunerna.

I avsnittet med rubriken *Vattnets värde är ett argument för att göra åtgärder* saknas ett större fokus på vattenkvalitets vikt för biologisk mångfald. Redogörelsen är något otillräcklig i sin beskrivning av vattenkvalitets vikt för bevarandet av inhemska arter och biotoper. Förslagsvis bör vikten av bevarande av biologisk mångfald få ett eget delavsnitt på samma sätt som redogörelsen för de samhällsekonomiska konsekvenserna får.

Avsnittet nämner ekonomiska konsekvenser av översvämningar men saknar ett resonemang om de miljöeffekter som översvämningar medför.

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

I avsnittet *3.4 Vattenförvaltning i ett förändrat klimat* beskrivs klimatutmaningar något kortfattat och exempel på åtgärdsområden nämns översiktligt. Avsnittet kan med fördel kompletteras med ett stycke om att skyfall och höjda havsnivåer kan laka ur förorenade områden med gifter som kan förorena vattentäkter och vattenförekomster. Även näringsämnen kan sköljas med vid skyfall.

Av avsnitt 3.4 framgår vikten av att vattenförvaltningsarbetet samordnas med arbetet som följer av översvänningsdirektivet för att kunna minimera konflikterna mellan de olika direktivens mål.

Utifrån Danderyds kommuns perspektiv, där det pågår konkret åtgärdsarbete utefter både klimatanpassningsplan och vattenplan, är möjlighet till synergieffekter med resurseffektiva åtgärder som i många fall kan förbättra vattenrening och resiliens inför ett förändrat klimat att föredra.

I avsnitt *3.5 Ett hållbart samhällsbyggande* nämns att det finns juridiska eller administrativa hinder för att genomföra åtgärder och tillämpa miljö kvalitetsnormerna fullt ut. Med nuvarande lagstiftning kan kommunerna inte ställa de krav i planprocessen som skulle behövas för att säkra att miljö kvalitetsnormerna följs, detta berör även dagvattenhantering.

För att stärka ett hållbart samhällsbyggande är det viktigt att kommunen har nödvändiga verktyg och rådighet. Placering av byggnader, omkringliggande infrastruktur möjlighet att ställa krav på icke hårdgjorda ytor, möjlighet att ställa krav på dagvattenhantering inom och utanför detaljplan är här viktiga i sammanhanget.

Texten i avsnitt *3.6 Bra vatten är en beredskapsfråga* uppfattas i sammanhanget något kortfattad och kan med fördel förtydligas och kopplas bättre till övriga delar i samrådsdokumentet speciellt med avsnitt *3.7 Dricksvattendirektivet* med tanke på dricksvatten som vårt viktigaste livsmedel.

Avsnitt *4.2 Olika sätt att delta* upplevs aningen svårt att förstå hur en privatperson eller lokal aktör kan bidra med synpunkter. Mer information om hur synpunkter vägs in och vilken typ av feedback som är användbar kunde tydliggöras.

Ett övrigt medskick inför arbetet med att ta fram kommande förvaltningsplan och åtgärdsprogram är att göra en tydlig koppling till berörda delar av Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen. Denna koppling framgår inte av samrådsdokumentet.

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning

Samhällsutvecklingsförvaltningen ser positivt på Vattenmyndighetens samråd och inhämtning av underlag inför framtagande av kommande förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer.

Förvaltningen bedömer att samrådsförslaget ger en rättvisande översiktlig bild över påverkan på och hur vattenkvaliteten ser ut i nuläget. Vattenmyndigheterna belyser även de viktigaste frågorna för förvaltningen av vatten väl.

I samhällsutvecklingsförvaltningens utredning återfinns svar på samrådets frågor samt synpunkter och förbättringsförslag inför Vattenmyndighetens framtagande av kommande förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer.

Konsekvenser för barn och unga

Samrådet är en del i framtagandet av en långsiktig vattenförvaltningsplan för Norra Östersjöns vattendistrikt. Framtagandet av denna plan bidrar till en förbättrad vattenmiljö på lång sikt och är därmed även positivt för barn, unga och kommande generationer.

Ekonomiska konsekvenser

Besvarande av samrådet ryms inom ordinarie budget och medför inga tillkommande kostnader.

Johan Lindberg
Kommundirektör

Stefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Svar på samråd från Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt
2. Yttrande, Svar på samråd från Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt
3. Samrådsförslag från Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt
4. Missiv

Expedieras
Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt
Svar via epost till vattenmyndigheten.i.norra.ostersjon.vastmanland@lansstyrelsen.se
Ange diarienummer 537-5725-24